

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі

20 __ ЖЫЛҒЫ « __ » _____

№ _____

010000, Астана, Мажилис Парламента

« __ » _____ 20 __ года

2023 ж. 18.01. жарияланды

**Қазақстан Республикасының
Бас прокуроры
Б.Н. Асылқожа**

Депутаттық сауал

Құрметті Берік Ноғайұлы!

Бұқаралық ақпарат құралдарында (БАҚ-та) Шардара су қоймасының толып кету және Сырдария өзенінің бойындағы елді мекендерді су басу қаупі туралы ақпарат шығып жүр. Сайлаушылардан осы жөнінде хаттар да, қоңыраулар да келіп түсуде. Халық қорқып, үрейленуде. Сардоба су қоймасындағы апаттың салдары әлі ұмытылған жоқ. Шардара су қоймасы одан бірнеше есе асып түсетінін жақсы түсінеді.

Суды реттеуге не кедергі болып жатыр?

Су кестесі көпжылдық деректерді есепке алмай құрылады. ҚР Су комитеті бекіткен су режимі су қауіпсіздігі және су ресурстарын пайдалану тиімділігі талаптарына, шаруалардың тілектеріне жауап бермейді. Осыдан көптеген сұрақ туындайды.

ҚР Конституциясының 6 бабы 3-бөлімінде – «*Жер және оның қойнауы, су көздері, өсімдіктермен жануарлар дүниесі, басқа да табиғи ресурстар халыққа тиесілі*» делінген. Яғни, иелік етуді мемлекет халықтың атынан жүзеге асырады. Осы ресурстарды тиісінше басқармағаны үшін кім жауап береді?

ҚР Су комитеті төрағасының міндетін атқарушы Д.Бекмағамбетов мырзаның күн сағаты көрсетілмеген «ҚазСушар» РМК Түркістан филиалына жолдаған хатында 14-қаңтар секундына 100 м/3, 15 қаңтарда секундына 300 м/3, Қазақстан Республикасы және Өзбекстан Республикасы Су шаруашылығы органдарының бірлескен шаралар туралы екіжақты хаттамасының негізінде Арнасай ойпатына су тастауды белгілейді.

ҚР Су комитетінің Шардара су қоймасының Су режимінің құрауы Халықаралық су шаруашылығын үйлестіруші комиссияның ұсынысымен құралғаны көрініп тұр. Нәтижесінде Шардара су айдынын мерзімінен бұрын толтыру жолымен Өзбекстанға яғни Арнасай төмендігіне суды ағызуды көздеген.

Бұл туралы Шардара ГЭС және су қоймасы мысалында келесі деректер былай деп көрсетеді:

1. 21.11.22 жылға -

су қоймасындағы су көлемі 1908 млн. м3 құрады
келу 660 м3 / сек

кету 405 м3/сек, ал 600 м3/сек қажет болды

2. 28.11.22 жылға –

Көлемі 2142 млн. м3

Келу 1037 м3/сек

Кету 505 м3/сек, ал 1000 м3/сек қажет болды

3. 09.01.23 жылға-

Көлемі 4077 млн. м3

Келу 1014 м3/сек

Кету 1014 м3/сек

Оның ішінде ГЭС турбиналары арқылы өту 750 м3/сек, бұл ретте электр энергиясы 115 МВт және бос кету 250 м3/сек өндірілер еді.

Желтоқсан айынан 13-қаңтарға дейін 500 млн. м3 дейін бос су төгу жүргізілді. Ол көлемде 30 млн. кВт-қа дейін электр энергиясын өндіруге болар еді.

Жоғалған пайда шамамен 330 млн. теңгені құрайды.

СЭСтің жоғалтқан пайда табу мүмкіншілігі, өндіріліп жатқан электр энергияның өзіндік құнына және экономикасына кері әсерін тигізді.

ҚР аумағындағы су айдындары қыс мезгіліне 35-40% - дан аспайтын толымдылықпен кіруге тиіс және көктемгі су тасқынына кемінде 50-55% бос сыйымдылықпен келуге тиіс. Су аз болған жағдайда санитарлық су тастау режимінде жұмыс істеуге болады. Сөйте отырып, вегетацияға дейін су қойманы жоспарлы көлемге жеткізуге болады.

Көктемгі тасқын сулардың өтуін қамтамасыз ететін мұз асты құбырын қалыптастыру маңызды.

Шардара СЭС-нан шектен тыс тасталып жатқан су станция жабдықтары мен құрылысына теріс әсер ете тұра дария жағасын және көпірлердің бұзылуына әкеледі

Мұндай салдарға әкелетін әрекетті қалай сипаттауға болады?

Құрметті Берік Ноғайұлы!

Сізден осы мәселелерді назарға алып, халық игілігін қорғау үшін тиісті шаралар қабылдауыңызды және негізге алып отырған екі жақты хаттаманың заңдылығын анықтауыңызды сұраймын.

Құрметпен,

**ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары,
«АМАНАТ» фракциясының мүшесі**

**Қазақстан халықтары ассамблеясынан
«Ақ жол» фракциясының мүшесі**

**Қ.Ержан
Ф.Қаратаев
И.Буларов
Қ.Иса**

Орынд.: Н. Байрқұлова
746740

010000, Астана, Парламент Мәжілісі

20 __ ЖЫЛҒЫ « __ » _____

№ _____

010000, Астана, Мажиліс Парламента

« __ » _____ 20 __ года

Оғлашен 18.01.2023 г.

**Генеральному прокурору
Республики Казахстан
Асылуову Б.Н.**

Депутатский запрос

Уважаемый Берик Ногаевич!

В СМИ выходит информация об угрозах переполнения Шардаринского водохранилища и затопления населенных пунктов вдоль реки Сырдарья. Поступают звонки от избирателей. Народ напуган и встревожен. Еще не забыты последствия разрушения Сардобинского водохранилища и прекрасно понимают, что Шардаринское водохранилище превосходит его в разы.

Что происходит с водорегулированием ?

Водный график строится без учета многолетних данных. Водный режим, утверждаемый водным комитетом РК не отвечает требованиям водной безопасности, эффективности использования водных ресурсов и чаяниям крестьян. И отсюда вытекает множество вопросов.

Согласно статьи 6 пункта 3 Конституции РК - недра и природные ресурсы - является достоянием народа т.е. гражданам РК. Я как гражданин РК задаю вопрос - кто ответит за не надлежащее управление этими ресурсами?

Невооруженным глазом видно, что уполномоченный орган, водный режим составляет строго по рекомендации МКВК в ущерб интересов РК, который преследует интерес водосброса в Узбекистан на Арнасайском гидроузле, путем преждевременного наполнения Шардаринского водоема.

Об этом говорят следующие данные на примере Шардаринского ГЭС и водохранилища:

1. На 21.11.22 года -
объем воды на водохранилище составлял 1908 млн.м3
приток 660 м3/сек
расход 405 м3/сек, а надо было 600 м3/сек
2. На 28.11.22 года –
Объем 2142 млн.м3
Приток 1037 м3/сек
Расход 505 м3/сек, а надо было 1000м3/сек
3. На 09.01.23 года-
Объем 4077 млн.м3

Приток 1014 м3/сек

Расход 1014 м3/сек

Из них через турбины ГЭС расход 750м3/сек, при этом вырабатывается эл энергия 115 МВт и в холостую расход 250 м3/сек.

С декабря по 13.01 произведен холостой водосброс до 500 млн.м3. на которой можно было произвести до 30 млн.КВт электрической энергии. Упущенная прибыль составляет примерно 330 млн.тенге.

По распоряжению и.о. председателя водного комитета РК Д. Бекмаганбетова, без даты и времени, дано поручение на основании протокола двух стороннего соглашения водохозяйственных органов РК и РУ начать сброс воды в Арнасайское понижение т.е. в сопредельное государство с 14 января 100 м3/сек и 15.01. до 300 м3/сек.

При этом важно отметить, если вода как условное топливо, можно было выработать дополнительную эл.энергию, оно бы положительно отразилась бы на себестоимости продукции и на экономике ГЭС.

Водоемы на территории РК должны в зиму не более 35-40% ной заполняемостью и к весенним паводкам должны приходить с минимум 50-55% ной свободной емкостью. В случае маловодья можно стать на санитарные попуски т.е. уменьшенные и до вегетации наполнить водоем. Важно устанавливать подледный водопуск обеспечивающий пропуск весенних паводковых вод.

Шардаринская ГЭС работает на предельных пропусках, которая отрицательно сказывается на оборудовании и сооружении станции. Разрушает берега и подмывает мосты. Приводит к повышению подпочвенных вод на полях у крестьян.

Все что приводит к таким последствиям назвать вредительством мало!

Уважаемый Берик Ногаевич! Прошу Вас принять к сведению и принять соответствующие меры к защите народного достояния и дать правовую оценку протоколу двух стороннего соглашению .

**С уважением,
Депутаты Мажилиса Парламента
Республики Казахстан
Члены фракции «АМАНАТ»**

**От Ассамблеи народа Казахстана
Член фракции «Ак жол»**

**К.Ержан
Ф.Каратаев
И.Буларов
К.Иса**

*Исп.:Н.Байркулова
746740*

Результаты согласования

19.01.2023 11:25:34: Буларов И. Ю. (Комитет по вопросам экологии и природопользованию) - - согласовано без замечаний

19.01.2023 11:51:45: Каратаев Ф. А. (Комитет по аграрным вопросам) - - согласовано без замечаний